

on teille aivan parhahiksi. Nyt te saatte jatkaa marssia valmistajan kanssa, joka ei ymmärrä paremmin, vaan ottaa nuuskaa yleislakossakin". Ukko Moishetunsi hiukan narkastuvansa. "Mikä valmistajia vaivaa, eivätkö he olleet juuri ensimmäisiä jotka vaativat viikkotyötä, vaikka hyvin tiesivät, että se johtaisi yleislakoon?" Neulojat, jotka olivat joukkoon ukko Moishetunsi, taputtivat ukkoa olalle ja sanoivat: "sinä olet allright ukko Moishe!"

Kun minä katson noita lakkolaisia muistuu mieleeni takintekijäin kaksi viimeistä historiallista lakkoa vuosilta 1910 ja 1916 ja sieluni silmien eteen tulee elävästi tapauksia noilta ajoilta.

Näin edessäni takintekijäin lakon vuodelta 1910. Minä näen heidän lähtevän työpaikoiltaan epäroivien askelin, alaspainunein päin ja harhaileva epävarma katse silmissä. Ei itseluottamusta ei uskoa omaan voimaansa, jota nämä 50,000 järjestynyt työläistä nyt omasivat. Näytelmät silmiäni edessä vaihtuvat. Minä näen kymmeniä tuhansia ihmisiä marssivan ympäri kaupunkia. Heidän silmissään palaa vihan tulli, ja katkeruus ja suuttumus ilmenee heidän marssinsa tahdisa. Tämä mielenilmaisu kohdistuu työnantajia vastaan, jotka tuottavan työkaluden — jolla työkaudella työläiset olivat tuottaneet työnantajille tuhansia dollareita — sulkiivat heidät ulos työpaikoista ja vaativat työläisiä hajottamaan unionia, jonka he olivat niin suurilla uhrauksilla rakentaneet. Työnantajat olivat kyllin hävyttömiä vaatimaan, että työläiset olisivat peuttaneet unionia ja kieltäytyneet unionia kautta kuulumasta järjestyneeseen työväestöön, joka oli uuteen heitä saamaan ensimmäiset ihmisoikeudet ja hiukan paremman aseman yhteiskunnassa. He marssivat tarkokkain askelin taistella viimeiseen veripisaraan asti, taistella voittoon asti. Tämä oli takintekijäin vastaus tehtaillijain hävyttömyyteen vuonna 1916.

Takintekijäin marssi keskiviikkona toukok. 4 p. 1919, oli luonteeltaan kokonaan erilainen. Ei mitään suuttumusta eikä katkeruuden oireita ollut nähtävissä. Heidän marssissaan oli varmuus välttämättömästä ja pikaisesta voitosta.

Tyynesti ja arvokkaasti he lähtivät työpaikoiltaan, varmasti vakuutettuna siitä, että heidän vaatimuksensa olivat täydellisesti oikeutettuja.

Kun minä seison Union Squarilla, vaipuneena muistelmieni, kuulen huutoja: "Kauan eläköön takintekijäin unio! Kauan eläköön Kansainvälinen!" Ja nämä huudot vastaavat minun huutojani.

Rivit käyvät lopulta harvemmiksi. Minä yhdyin viimeisiin heistä ja me marssimme Weeber haalille. Suuren haalin ensimmäisessä kerroksessa istuu hopeahapsinen vanhus ja hänen ympärilleen on kerääntynyt viitiskymmentä ihmistä. Veteraani-vanhus kertoo tapauksia takintekijäin lakoista.

Minä ajattelen näistä kolmesta takintekijäin historiallisesta lakosta viime vuosikymmenen ajalla ja minä olen ilonen siitä varmuudesta että jokainen näistä "rauhallisista lakkomarksseista

KIRJEITA

DULUTH, MINN.

Hyvät Toverittaren lukijat tja toimitus.

On sitä täälläkin toimittu vaikka ei ole kirjeenvaihtaja muistanut Toverittaren palstoille mitään kirjoitusta. Haali tuntui olevan lujassa, mutta vihdoin kuitenkin saimme sen ennen kuuluisaksi tulleen "kanuunan," 416 E. Superior St. Nyt taas on toiminna mahdollisuutta kun katto vaikkapa vuokrattakin, on pään päällä on palkka missä saa järjestää sekä tehdä valitustyötä joukkojen keskuudessa yhteisen asian edistämiseksi. Laaja täällä onkin työmaa edessä. Suurin osa suomalaisista mihinkään järjestöön kuulumatonta. Kannatuksensa antavat minne milloinkin. Mutta etenkin naisten järjestöt ovat heikot. Elköhän ole jo ohi epäroivien aika ja jokaisen tartuttava itsekohtaisesti kiinni yhteistyöhön ja tiedon hankkimiseen. Yhteiskuntaelämä kaikkialla herättää huomiota ja uteliaisuutta. Niitä pitää kehittää tietoisuuden valossa, sitten vasta pystymme omlintakeisesti ja varmana tarttumaan yhteiskuntatyöhön. Siis kaikki mukaan järjestettynä joukkona. Nyt tulee naisten kaksipäiväiset juhlat 14 ja 15 p t.k. Kerron ollessa ne ovat olleet miten ne onnistuivat. Mutta merkeistä päättäen ne tulevat onnistumaan hyvin. Ohjelmaitamia on täällä ollutkin ohjeltoihin, onnistuen joskus tukehtu hyvin tietysti toiminnan mukaan. Mutta tästä lähtien toivon sentään kaiken vilkastuvan mistään, sillä eteenpäin elävän mieli.

BERKELEY, CAL.

Taidanpa virallisena muistetun osaston srallisen elletä näkyä mustaa valkosen päällä.

Niin, nyt ovat ne suuren suuret kesäjuhlat olleet, muisto on vain jäljellä. Kyllä sitä olikin sellaista hurinaa ja hommaa monta viikkoa niiden edellä. Naiset valmistelivat juhlaahteita ja juhlaomitea valmisteli juhlien onnistumista ja monet eri alaosastot harjoittelivat, kukin tehtäväänsä mahdollisemman parhaiden suuren juhlayleisön nähtäväksi ja kuultavaksi. Sellainen homma kysyy paljon voimia ja uhrautuvaisuutta saada ohjelma hyväksi, monipuolista ja että sitä on riittämiin asti monena päivänä ihmisille tarjota. Mutta näkyy sitä meidän juhlaomitealla piisaavan. Useampi sanot saottavansa. Yksi asia oli vain jonka komitea oli harkinnassaan järjestänyt minusta epämuokavasti ja se oli lasten ohjelma. Se oli jäänyt juhlien viimeiseen iltaan, jonka päinvastoin olisi voinut asettaa alkupuolelle, sillä ehän pienokaiset jaksaneet niin monena iltana perästyen valvoa ja heidän oli mentävä maanantaina kouluun, niin monikaan ei vauhuksista enää voinut laskea lapsiaan-sunnuntai-iltana haalille. Sitten jäi lasten ohjelma aivan suorittamatta, joka muutoin oltiin ollut kovin tervetullutta saada nähdä nousevankin polven esiintyvän valtion vuotuisilla juhlilla. Tämä nyt vaan on pieni virhe, toivottavasti se tulee ensi vuotena monin kerroin korjatuksi.

Muotoin yllpänsä juhlat onnistuivat kiitettävän hyvin. Osanotto juhliin oli runsas. Asta huoneeseen oli liian ahdas. Istumaan ei läheskään kaikki sopineet, ja siitä johtunut söhniä ja kuumuus teki jonkun verran häitää, että oli toisin ajoin melkein mahdoton kuulla, mitä näytelmällä puhuttiin. Muutoin kappaleet kaikki esitettiin hyvin. Henkilökohtaista arvoastelua en voi antaa.

on lisännyt loistavanlehdnen työväenliikkeen historiaan. (Takintekijät voittivat täydellisesti tämän viimeisen lakkonsa. — Suom.)

vaan sanon, että jatkukoon innostus vain edelleenkin kaikilla aloilla, että ensivuotena taas San Franciscossa, johon juhlat tulee, saamme sen korkean maan vapisemaan voimannäyteistä. Jos joukkomme tätä menoa kasvaa, niin haalia täytyy puolella isontaa. — A. P.

TORONTO, ONT., CAN.

Meiltä on mennyt paljon jäseniä pois palkkakunnalta, useimmat työhön Detroitiin. Soittokuntakin on sen tähden hajaannustilassa. Toiminta ihmeneä kesän tullen, kuitenkin on iltaonia ollut joka viikko.

Lapset toimivat myyjäiset Viktorian päivänä ja onnistuivat hyvin. Sievä käsintöitä oli vuosalle ripustettu, kuten muinakin vuosina ja hyvin ne tekivät kauppansa. Mainitsemisen ansaitsee jotkut isommat työt, kuten Roiniset y. m., jotka olivat ommelleet sieviä sohvatyynyjä, pöytäliinoja y. m. Ohjelma oli arvokasta ja soitto- ja laulutehtäviä mahdalla kasvaa tuosta nuoresta joukosta enemmän, sillä se puoli oli ohjelmaa erikoisesti rikas. Runot ja Sall Ahqvistin tervehdyspuhe olivat sellaisella varmuudella, että niiden esittäjistä tulee vielä uranaukaisijoita pimeillä teillä. Kiitokset nolle pikku huertajalle.

Kuoleman säällimätön käsi tempasi tuosta kasvavasta joukosta pois Ester Lindbergin. Hän oli kiltti tyttö, mutta alkua keuhkotauti riisti tyttäen vasta julkavan kukkivan nuoruutensa. Ester oli kahdeksantoista vuoden vaiheilla. Elämän kaunein aika, ja luonnon kauneimpana aikana hän nukkui pois. 31 p:nä hänet saatettiin mukaan mustaan poveen. Toveri Latva puhui haudalla ja lausui runon lopuksi. Nuoret tyttötoverit lauloivat viimeiset laulut Esterille, joka oli itsekin usein ennen laulanut samassa joukossa haallimme.

Taloudenhoitajaksi pois muuttaneen A. Korhosen tilalle on johtokunta valinnut Jussi Virran.

Englanninkielessä opetusta on meillä antaneet Signe Ahqvist ja Leo Johansson kahtena iltana viikossa. Nyt kesän lämpöisen tultua lopetettiin koulu ja oppilapset pyytävät kiittä opettajiansa aikansa uhraamisesta. Me suomalaiset olemme sellaisia lautapäitä, että se tuntuu kaaheen valkealta oppia tämän maan kansalliskielistä, mutta kun opettelee, niin aina sitä jotain oppii.

Rauha.

Eräs Sunnuntai

On eräs herttaisen ihana sunnuntai. Ajaessani kaarassa hetki sitten, päästäkseni johonkin rauhaan paikkaan, jossa voisni koota ajatuksiansa, sain väkisinkin nurinkurisen yhteiskuntajärjestelmän silminpitäviä surullisia huomioita. Monet ihmiset surullisista huomioista luonnonhelmaan nauttimaan kesän raittudesta. Kaaran kulmassa seisoo kalpea, kullunut työllinen. Hän näyttää näköjään keuhkotautiselta. Kädessään olevilla sireenin kukilla hän kai alkaa ilahuttaa kotiansa ja omaisiansa. Itseeni vastapäätä istuu lihava, hyvinvoivan näköinen herrasmies hienon rouvansa mukanaan, hyvälleivät he kuitenkin lasta. Mikä ero onkaan heidän kahdella miehellä. Kuituneen työllisen hiestä ja verestä on tuo toinen hiaksi lihonut. Toinen taas raastanut itsensä uuvuksiin, saaden palkkaseen ennenaikaisen haudan.

Sisuni kuohuu ajatellessani, miten kysyn ja hampain porvarit taistelevat köyhälistön pienintä ja oikeudellista vapauden vaatimusta vastaan. Ajatelkaa miestä ja naista, joiden täytyy 9—10 ja useampiakin tunteja seisten työskennellä kuumissa tehtaissa ja vuosittain, samalla aikaa toisten loikoessa jossakin huvipalkoissa y. m. hakien tilaisuutta miten ai-

ka paraiten kuluisi ja ruokahalu olisi hyvä aterialle lähtessä.

Minä toivoisin, että nuo laiskurit määrättäisivän vaan päiväksi ruokavalmioihin, niin ekkä he myöntäisivät orjillensa edes 8-tuntisen päivän. Me palvelijattarei kesämme 13—14-tuntista palveliä ja kun alkua esim. siististyön kahdeksalta ja tekee sitä neljään, on niin väsynyt ja silloin tuntee parhaiten, että tuo kahdeksan tuntiakin on liaksi rasittava.

Akkunani oli auki ja kolme miljooneerla keskusteli ulkona. Minä aloin seurata heidän keskustelua. Yksi heistä oli turkistavaran tukkukauppias ja sanoi toisille herroille, että hänen vaimonsa käyttää kymmenen tuhatta puvustoonsa vuosittain. — Se on liian paljon, myönsivät toiset. Toinen herroista oli kumitarvaimin väittäjä, matkustaa joskus Euroopassa, siinä hänen työnsä ja saa palkkaseen kaksikymmentä tuhatta vuodessa. Ja he ihmettelivät naapuriansa, joka oli kuollut ja testamentannut jällelle jääneelle vaimollensa vain kolmesataa dollaria kuukaudessa ninkauan kuin hän elää ja koska tuo vaimo ei ollut suvainnut vainajan perijä, sai velli neljännesmiljoonan perinnön. Kaikkilla noilla herroilla on komeat talot. Ostavat ruokansa kalleimmista liikkeistä, omistavat automobilit ja kolsevat, että arjansa ovat uskollisia. Heidän vaimonsa pukevat itsensä uusinmuotoin joka päivä. He menevät lääkkäriin, jossa heidän katejensä hierotaan sähkökonella, kateivät näytty vanhoilta. Hiukset, kynnet y. m. hoitaa lääkkärit, että pysyvät kauniina. Ajatelkaa sitten elämää mitä työllinen on osakseen. Ja he kehtaavat vastustaa 8-tuntista päivää.

Metallityölläiset ovat olleet kuukauden päivät lakossa, vaalien 8-tuntista työpäivää ja union tunnustamista, mutta heille ei ole myönnetty mitään. 44 uniota on päättänyt myötätuntoisuuskokoon, ja suuren lakon uhka on parhaillaan olemassa. Mutta kaikki työlläiset eivät tunne

Älä unhotta lainata Toveritarta vanhoilliselle naapurillesi. Kun hän tulee tietämään mitä Toveritar sisältää, ei hän voi olla sitä tilaamatta.

Nux Rautapillerit

Ilmeellinen lääke yleiseen heikontumiseen ja väsyneeseen tuhteeseen: alakuoloisuus, paha unet, hermostuminen, huono ruokahalu, heikko ruuansulatus, umpitauti, pahanhajuisen henkil, paha maku suussa, pääntauti. Nux Rautapillerit ylösrakentaa voimaa ja elinvoimaa.

Nux Rautapillerit on varmasti taattu. Täydellinen tyydytys. Elee, niin saatta rabanne takasin. Nux Rautapillerit on ylöspantu lasipurkkiin 100 marjaa purkissa, hinta \$1.00 yhden kuukauden hoito eli \$5.00 6 pulloa, kuuden kuukauden hoito.

Saatavana ainoastaan

Hellbergin Apteekissa Astoria, Ore.

Kirjevaihto voi tapahtua:
Hellberg Drug Co.,
279 W. Bond St., Astoria, Ore.

HUOMAUTUS! Tarvittessanne apteekialalle kuuluvaa tavaraa, voitte tilata niitä samalla osoitteella. Maksettun postikulut.

+++++
+ SUOSITTELEMME AJURI-
+ LIKETTAMMEI
+ Olemme aina valmiit palve-
+ lemaan teitä kallellaisella
+ ajuriliikkeen alaan kuuluvalla
+ työllä
+ SEABORG TRANSFER CO.
+ Puhelin 456. Astoria, Ore.
+++++